

Vibealarm! (I)

Af Niels Andersen

2014 er ikke noget godt år for Viberne. Det være sig i landbrugslandet eller på (strand)engene. (Strand)engen er Vibens kernebiotop. Det fremgår både af litteraturen og ved selvsyn. Her ser ynglesuccesen normalt fornuftig ud og kan derfor give det overskud, som skal fylde de huller ud en dårlig reproduktion efterlader i landbrugslandet.

Det ser imidlertid ud som om Viben nu også på de kreaturafræssede strandenge er løbet ind i vanskeligheder, og sammen med de nødlidende bestande på markerne kan det berettige til at slå Vibealarm.

Nedgang også udenfor agerlandet

Vadehavet og marskegnene har traditionelt været et af vores vigtigste knudepunkter for mange ynglende engfuglearter. Det var som nævnt herfra overskuddet af Vibeunger skulle fylde den ledige plads ud i landbrugslandet. Området, som blev optaget på UNESCOs liste over verdensnaturarv tidligere i år, er som bekendt allerede for længst udpeget som Natura 2000-område og Nationalpark og dermed underkastet den strengeste beskyttelse på papiret. Dårlig forvaltning og forkert drift forringede det store område så kraftigt, at DCE (Nationalt Center for Miljø og Energi) følte sig foranlediget til i foråret 2013 via nyhedsbureauerne at udsende følgende triste pressemeddelelse:

Tilbagegang for fugle som viber og strandkader accelererer drastisk i Danmarks vigtigste naturområde Vadehavet. 24. maj 2013 kl. 07:21. ”Antallet af kendte ynglefugle som viber og strandkader i Danmarks vigtigste naturområde Vadehavet falder nu så dramatisk, at biologer og eksperter efterlyser akut politisk handling. Det sker på baggrund af nye alarmerende fugletællinger fra Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE) ved Aarhus Universitet”

Tabel 1. Antallet af ynglepar af Viber i Vadehavet er gået fra 3603 par i 1996 til 1889 par i 2012.

Vibe	1996	2001	2006	2012
Langli	6	5	6	2
Fanø	291	215	208	160
Mandø	166	255	213	198
Rømø	310	312	296	215
Strandenge fastlandet	218	228	201	76
Tøndermarsken - Margrethe Kog og Ydre koge	405	429	621	489
Øvrige marskområder fastlandet	2147	1496	1331	713
Varde Ådal og Ribe Østerå	60	58	81	36
Vibe Vadehavet i alt	3603	2998	2957	1889

Nedgang også for de fynske Viber

Jeg har prøvet at samle oplysningerne fra den naturfredede Monnet på Tåsinge, som med 126 ha er den største strandeng på Fyn. Her er kendskabet til fuglebestandene nemlig også godt belyst, idet Poul Rasmussens omhyggelige optællinger giver en lang og pålidelig tidsserie. Med hans nedslående meddelelse efter ynglesæsonen 2014: 0 par Viber, rejses Vibealarmen.

Tabel 2. Antallet af ynglepar af Viber på Monnet er gået fra 64 par i 1992 til 0 par i 2014.

År	1980	89	90	91	92	94	95	96	98	99	2000	01	02	04	05	06	07	08	09	10	14
Vibepar	20	37	49	34	64	44	46	31	39	32	44	40	31	35	31	42	36	18	11	5	0

Der er sjældent kun én forklaring til en fuglebestands frem- eller tilbagegang. For Monnets vedkommende spiller forekomsten af ræv (og måske hermelin) helt sikkert ind, idet begge disse prædatorer forekommer. Jeg har tidligere introduceret ”The wetter the better” og oversat det til ”Jo vådere, jo Vibere”... Og med det tørre forår og forsommer i år, har disse ord vist deres berettigelse, samtidig har de tørre forhold givet let adgang på engene for de to naturlige fjender.

De senere års vigende kreaturafgræsning skubber på en udvikling henimod højere græs og buskopvækst, alt sammen forhold, der medvirker til at gøre Monnets fredede strandenge mere ubrugelige for de fugle, fredningen blev lavet for,

Tabel 3: Afgræsningen på Monnet i udvalgte år

Afgræsning	Kreaturer	Heste	Får
1989	120	5	
1990	85	3	20
1991	81	7	35
1992	83	3	40
1993	134	35	8
1994	100	12	53
1995	51	11	33
1996	120	10	35
1998	42	25	
1999	110	10	4
2006	120 ikke på en gang		
2014	65	0	0

heriblandt vadefuglene og dermed Viben. Lidt tal om afgræsningen understreger tendensen henimod færre dyr på engene:

1995: På grund af kvægsygdom har der i forhold til tidligere kun været et lille antal kreaturer på Monnet. Afgræsningen har derfor også været noget i underkanten af det optimale.

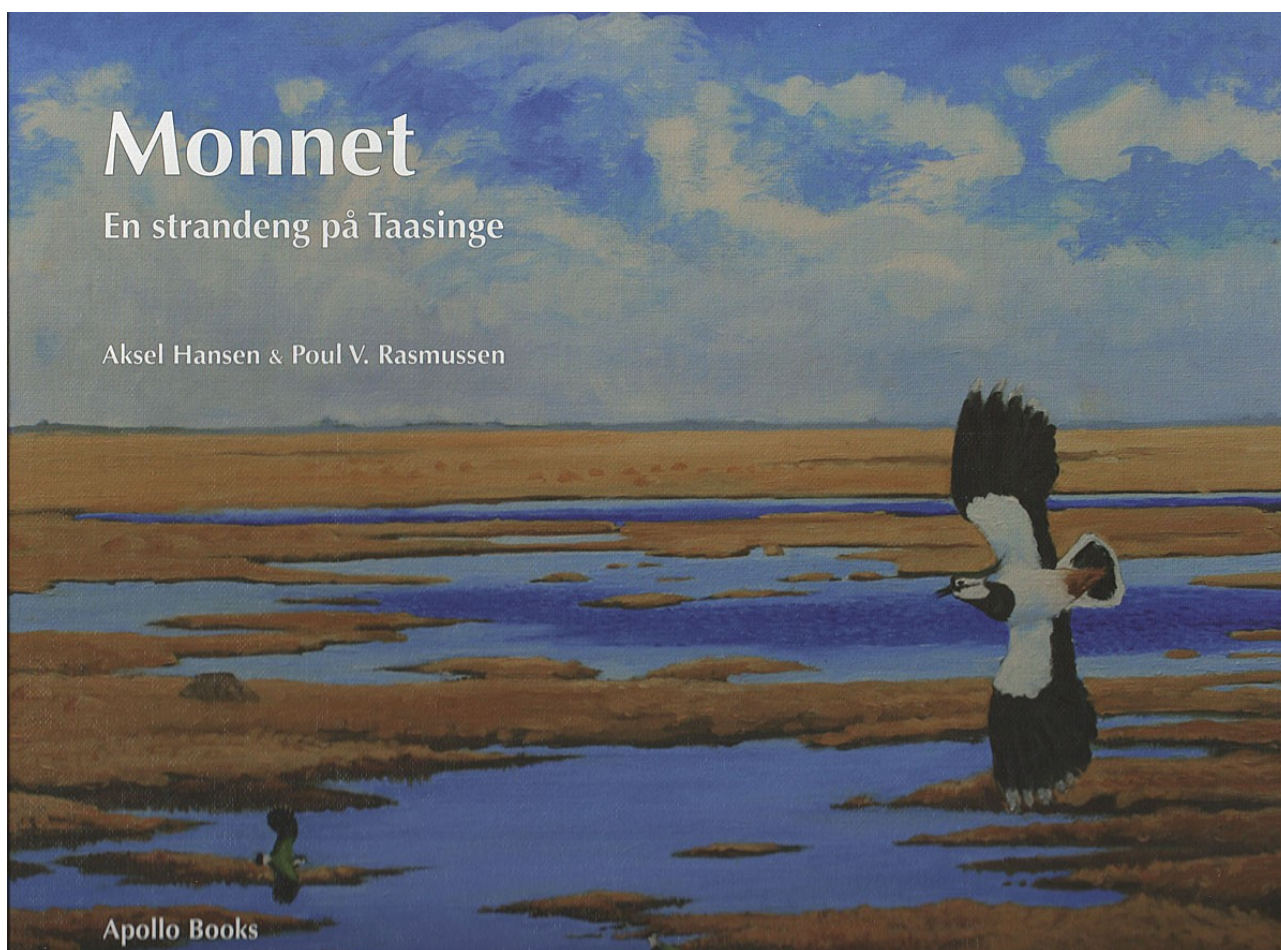
1998: Betydeligt i underkanten af det optimale.

1999: Knap så intensiv som ønsket. Det er Pouls bemærkninger i databasen, jeg citerer. Og så nu i **2014**, hvor tallet næsten er halveret i forhold til 1999. Nu græsser hverken heste eller får mere.

Poul Rasmussen lavede i 2011 nedenstående dejlige bog om Monnet sammen med (nu afdøde) Aksel Hansen. Ved gennemgangen af fuglene, hedder det på side 74 om Viben: ”Vi kender alle viben og glædes, når vi en lun forårsaften hører dens karakteristiske stemme; *kvivivoi-vio-vio-kvivivoi*, og oplever dens luftakrobatiske parringsflugt. Det er dansk natur, når den er bedst. Toppen af kransekagen er nogle uger efter at opleve de små dunede og meget selvstændige unger prikle rundt i græsset efter føde kun få timer gamle.

For en biotop som Monnet er viben karakterfugl, og den yngler her årligt med 30-50 par.”

Ak ja, det ser ikke længere ud til at være tilfældet, her blot få år senere. Nu er Viben væk, undtagen fra forsiden.

Hansen, A. & P. V. Rasmussen: **Monnet. En strandeng på Taasinge.** 2011. 23 x 29 cm. 165 sider.

Gennemillustreret i farver med fotos og akvareller. Indbundet. Tværformat.

ISBN 978-87-92832-00-9. Pris inkl. moms kr. 148.00. Bogen kan stadig købes i boghandelen